

І ЩЕ ДЕЩО ПРО УКРАЇНСЬКУ ВИШИВКУ



Традиція прикрашати вишивкою одяг та домашні текстилі була конечним та суспільно необхідним явищем, здійснюваним українцями протягом століть. У минулому це була важлива частина традиційного способу життя і віддзеркалювала вона різні аспекти народних потреб - духовних, обрядових, практичних та естетичних. Новітні часи із суспільними та економічними



трансформаціями принесли із собою зміни, і вишиваний одяг став чимось незвичним з минулого - не занедбаним чи забутим, а тимчасово захраним в безпечній місці. З часом цей свідок нашого минулого знайшов нове покликання, нове призначення. Для сучасного українського суспільства вишиваний одяг став показником на-



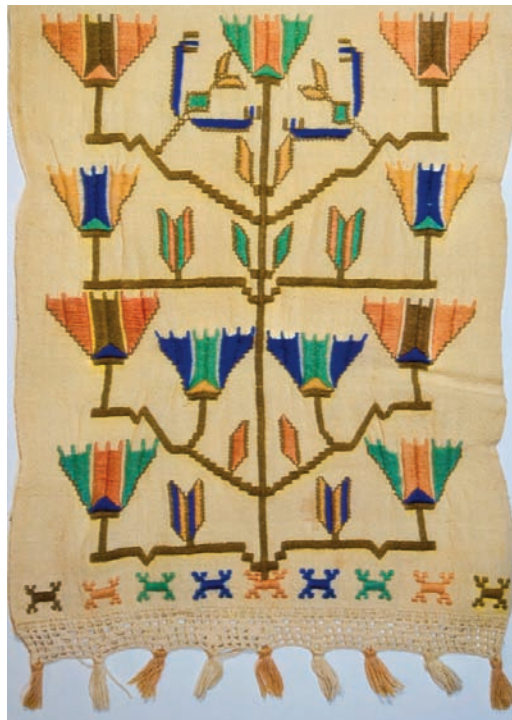
ціональної ідентичності. Вишиваний одяг вселяв гордість та сприяв пошані до своєї спадщини і часто був символічним знаком протесту проти насильства та нелюдності. У нестерпних політичних ситуаціях вишивка вживалась у ствердженні непохитності, відстоюванні своїх переконань. У минулому і в сьогоденні вишиваний одяг був також свідком переможних і радісних моментів.

Упродовж довгих років українська вишивка не була відомою поза своїм середовищем. Час від часу з'являлась іскра зацікавлення поміж науковцями та етнографами, але це завжди було короткотривалим явищем. Події в Україні останніх двох років - Майдан, Революція Гідності, масові спалахи протесту, особливі дні, присвячені вишиванкам - запалили зацікавлення Україною, українським народом та її культурою. Сьогодні весь світ звернув увагу на Україну, на її культурні осяги та надбання. Так, домінуючий світ моди присвятив особливу увагу українській вишивці та почав пристосовувати її до модерного вбрання.

Ми, як спадкоємці цієї багатой спадщини, повинні вивчити її якомога більше. Українська вишивка має тисячі wzorów, орнаментальних композицій, старовинних символічних елементів, бо кожна округа, кожний район, кожне село мали свій унікальний декоративний стиль, до якого дотримувалися століттями. Наш Український Музей і Бібліотека має велику збірку вишиваних предметів та одягу із різних частин України. Сьогодні я б хотіла познайомити Вас із вишивкою Східного Поділля. Ця частина України є особливою, бо зберегла найбільш архаїчні символічні мотиви у вишивці, пов'язані із давніми віруваннями та мітологічними переказами. Ми знаходимо тут такі мотиви: дерево життя, солярні знаки у формі восьмикутої зірки, символи богині Берегині, птахів та інше. У цій околиці народ також зберіг один із найстаріших способів шитва - низинковий стіб, який наслідує тканню. У наших музейних фондах маємо жіночі вишивані сорочки, вишиті цим стібом, та один рушник. Окрім того маємо поважне число рушників, на яких вишиті архаїчні символічні мотиви, про які згадувались вище. Особливий стіб, яким ці рушники вишиті, називається "качалочки". В додатку до цього маємо колекцію так званих "нафрамиць" із



цього регіону. Нафрамиці -- це маленькі хусточки на яких вишивка із символічних мотивів уложена по кутах або рядами на двох краях. У давнину традиція вимагала, щоб молода вишила велику кількість нафрамиць, якими повинна обдаровувати найбільш почесних гостей під час весілля. Одержувачі таких нафрамиць розвішували їх



вдома на видному місці. Кількісне число нафрамиць вказувало на пошану та честь, яку віддавали даній особі односельчани.

Якщо сьогоденнє світове суспільство захоплене українською вишивкою, то чи не повинні і ми її краще вивчити?

Любов Волинець

POST SCRIPTUM

(додаток до статті *Ефемерійні вишанування...* у травневі числі



"Сівача")

Одна знайома, мешканка Стемфорду, після прочитання вищезгаданої статті прийшла до мене із цікавою інформа-



цією. Приглянувшись до фотографії членської стрічки Братства св. Архистратига Михаїла в Йонкерсі, а особливо на медальйон який звисав із синьо-жовтої стрічки, побачила подібність до предмету, який мала вдома і який прислала її мама із Тернополя кілька років тому. Предмет у її руках був точно таким самим медальйоном, як на стрічці з Йонкерсу. Мама знайшла цей медальйон, копаючи грядки в городі. Побачивши американську символіку на медальйоні (кольори, зірки американського прапора та орла) переслала його дочці до Стемфорду. Медальйон, хоч і дещо потемнілий, проте точно такий самий, як Йонкерський, і тьозна, може в нарізах ще й має зернятка українського-подільського чорнозему. Як цей медальйон попав в Тернопіль, хто був власником його і чому він був закопаний (напевно?) багато років? Як цікаво було б дізнатися історію цього медальйона і його власника!

Любов Волинець